

KELOĞLAN VE DİĞERLERİ/TÜRKİYE DAVASI

(Başvuru No. 14019/07, 46287/07 ve 19387/08)

Strazburg

31 Mayıs 2011

İşbu karar nihai olup şekli düzeltmelere tâbi olabilir.

USUL

Türkiye Cumhuriyeti aleyhine açılan 14019/07, 46287/07 ve 19387/08 no'lu davaların nedeni Ramazan K., Gökhan Y. ve Tarık K. adlı üç T.C. vatandaşının ("başvuranlar") Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne ("AİHM") 19 Mart 2007, 10 Ekim 2007 ve 10 Nisan 2008 tarihlerinde, İnsan Hakları ve Temel Özgürlüklerin Korunmasına İlişkin Sözleşme'nin ("AİHS") 34. maddesi uyarınca yapmış oldukları başvurulardır.

Başvuranlar, AİHM önünde sırasıyla Ankara, Kocaeli ve Adana Barosu avukatlarından İ. Ç., K. B. ve R. H. ve N. K. T. tarafından temsil edilmiştir.

OLAYLAR

DAVA OLAYLARI

Eski askeri öğrenciler olan başvuranlar 1988, 1987 ve 1991 doğumlu olup sırasıyla Ankara, Kocaeli ve Adana'da yaşamaktadır.

Başvuranlar, askeri öğrencilerin ilgili mevzuatta belirtilen niteliklerini taşımadıkları gerekçesiyle, farklı tarihlerde verilen disiplin cezalarıyla okuldan çıkarılmıştır. Başvuranlara, okuldan çıkarılma kararıyla ilgili daha ayrıntılı bilgi verilmemiştir.

Başvuranlar Askeri Yüksek İdare Mahkemesinde ("AYİM") Milli Savunma Bakanlığı aleyhine ayrı davalar açarak haklarında verilen disiplin cezalarının iptalini talep etmişlerdir.

Milli Savunma Bakanlığı, yargılama sırasında AYİM'e, 1602 sayılı yasanın 52/4 maddesi uyarınca "gizli evrak" olarak tasnif edilen belli bilgi ve belgeler göndermiş, bu belgelerin içeriği başvuranlara açıklanmamıştır.

AYİM, başvuranların taleplerini sırasıyla 27 Eylül 2006, 22 Kasım 2006 ve 3 Ekim 2007 tarihlerinde reddetmiş, 3 Ekim 2007 tarihli karar üçüncü başvurana 25 Ekim 2007 tarihinde tebliğ edilmiştir. AYİM, ilgili mevzuata atıfta bulunarak, askeri öğrencilerin, eğitimini sürdürdüğü sırada askeri öğrenci niteliğini kaybettiğinin ya da gerekli nitelikleri baştan beri taşımadığının bir disiplin kurulu kararı ile tespiti halinde okuldan yasaya uygun olarak çıkarılabileceğine hükmetmiştir. Bu nedenle, kendileri ve aileleri hakkında yürütülen gizli bir güvenlik soruşturması sonucunda askeri öğrenci olabilmek için gerekli nitelikleri taşımadıkları tespit edilen başvuranlar, yasaya uygun şekilde okullarından çıkarılmıştır.

AYİM, birinci ve ikinci başvuranların karar düzeltme taleplerini sırasıyla 15 Kasım 2006 ve 12 Eylül 2007 tarihinde reddetmiş, üçüncü başvuran karar düzeltme talebinde bulunmamıştır.

HUKUK

I. AİHS'NİN 6/1 MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI

Başvuranlar AİHS'nin 6/1 maddesine dayanarak; Milli Savunma Bakanlığının Askeri Yüksek İdare Mahkemesine gönderdiği belgelere erişememelerinin silahların eşitliği ilkesiyle birlikte çekişmeli dava haklarını ihlal ettiğini öne sürmüştür. İkinci başvuran Gökhan Yıldırım (başvuru no.

46287/07) ayrıca, sonuçları kendisine açıklanmamış olan gizli bir güvenlik soruşturmasına dayanarak askeri okuldan çıkarılmasının haksız bir işlem olduğunu ileri sürmüştür.

AİHM, sözkonusu başvuruların kalan kısmının AİHS'nin 35. maddesinin 3. paragrafı çerçevesinde dayanaktan yoksun olmadığını, başvuruların başka açılardan bakıldığında da kabuledilemezlik unsuru taşımadığını gözlemler. Bu nedenle başvurular kabuledilebilir niteliktedir.

Esasa ilişkin olarak Hükümet, silahlı kuvvetlerce icra edilen görevlerin niteliğinin belli bilgi ve belgelerin gizliliğini gerektirdiğini savunmuştur. Ayrıca başvuranların, her halükârda, kendilerine uygulanan tedbirlerin altında yatan gerekçelerin farkında olmaları gerektiğini belirtmiştir.

AİHM ilk olarak Yıldırım'ın gizli bir güvenlik soruşturmasına dayanarak askeri okuldan çıkarılmasına ilişkin şikâyetinin, AYİM önündeki yargılamanın adil olup olmadığı sorusunun ayrılmaz bir parçası olması nedeniyle AİHS'nin 6/1 maddesi temelinde incelenmesi gerektiği kanaatindedir.

AİHM ikinci olarak, daha önce benzer şikâyetleri inceleyerek AİHS'nin 6/1 maddesinin ihlal edildiğini tespit ettiğini kaydeder (bkz. *Güner Çorum – Türkiye*, no. 59739/00; *Aksoy (Eroğlu) – Türkiye*, no. 59741/00; *Miran – Türkiye*, no. 43980/04 ve *Topal – Türkiye*, no. 3055/04). AİHM, önceki tespitlerinden ayrılmasını gerektirecek ve başvuranın çekışmeli dava hakkının ihlalini haklı çıkaracak hiçbir delil ya da tespitin Hükümet tarafından ortaya konulmadığını değerlendirir. AİHM özellikle, belli durumlarda kamu yararı gerekçesiyle delillerin karşı taraftan saklanması haklı çıkarılabilmesine karşın, Hükümetin böyle bir tedbirin somut davalarda kesinlikle zorunlu olduğunu kanıtlamadığını kaydeder (bkz. *Van Mechelen vd. – Hollanda*, Karar Raporları 1997-III).

Buna göre, Milli Savunma Bakanlığının AYİM'e, başvuranların okullarından çıkarılmaları kararını desteklemek üzere gönderdiği gizli belgelere başvuranlarca erişilememesi nedeniyle AİHS'nin 6/1 maddesi ihlal edilmiştir.

II. AİHS'NİN 41. MADDESİNİN UYGULANMASI

A Tazminat ve yargılama masraf ve giderleri

Birinci başvuran 70,000 TL (yaklaşık 33,570 Euro) maddi, 50,000 TL (yaklaşık 23,980 Euro) manevi tazminat talep etmiştir. Yargılama masraf ve giderlerine dair talepte bulunmamıştır. İkinci başvuran maddi-manevi tazminat ve masraf ve giderler için toplam 80,000 Euro talep etmiştir. Üçüncü başvuran maddi ve manevi tazminat için 78,181.74 TL (yaklaşık 37,280 Euro), ulusal mahkemeler ve AİHM önündeki masraf ve giderler için ise 20,000 TL (yaklaşık 9,500 Euro) talep etmiştir. İkinci ve üçüncü başvuranlar taleplerini desteklemek üzere, avukatlarıyla yaptıkları ücret anlaşmalarını ibraz etmişler, ancak avukatların dava üzerinde çalıştıkları saatleri belirten zaman çizelgeleri sunmamışlardır.

Hükümet, talepleri dayanaksız ve aşırı olduğu gerekçesiyle reddetmiştir.

AİHM, tespit edilen ihlal ile başvuranlarca talep edilen maddi tazminat arasında illiyet bağı kuramamaktadır; bu nedenle talebi reddeder. Ancak başvuranların sadece ihlal tespitiyle yeterince tazmin edilemeyecek manevi zararlara uğramış olması gerektiğini kabul eder. Hakkaniyete uygun bir değerlendirmeye başvuranların her birine 6,500 Euro manevi tazminat ödenmesini uygun bulmaktadır (*Güner Çorum*, yukarıda anılan; *Aksoy (Eroğlu)*, yukarıda anılan; *Miran*, yukarıda anılan; *Topal*, yukarıda anılan).

Masraf ve giderlere ilişkin olarak; AİHM'nin içtihadına göre bir başvuran, ancak masrafların gerçekten ve gerektiği için yapıldığı ve miktarın makul olduğu kanıtlanmış ise bunları geri almaya hak kazanmaktadır. Sözkonusu davada elindeki bilgileri ve yukarıdaki ölçütleri göz önünde bulundurarak ikinci ve üçüncü başvuranların her birine 2,000 Euro ödenmesini uygun bulmaktadır.

B. Gecikme faizi

AİHM, gecikme faizinin, Avrupa Merkez Bankası'nın marjinal kredi faiz oranına üç puanlık bir artış eklenerek belirlenmesini uygun görmektedir.

BU GEREKÇELERE DAYANARAK AİHM OYBİRLİĞİYLE,

1. Başvuruların kalan kısmının kabuledilebilir olduğuna;

2. AİHS'nin 6/1 maddesinin ihlal edildiğine;

3. (a) Savunmacı devletin, AİHS'nin 44/2 maddesi uyarınca kararın kesinleştiği tarihten itibaren üç ay içinde, ödeme tarihinde geçerli olan kur üzerinden Türk Lirasına çevrilmek ve uygulanabilecek tüm vergilerden muaf tutulmak üzere:

(i) Başvuranların her birine (Ramazan Keloğlu, Gökhan Yıldırım ve Tarık Kuruldak) 6,500 (altı bin beş yüz) Euro manevi tazminat;

(ii) Gökhan Yıldırım ve Tarık Kuruldak'a ayrı ayrı 2,000 (iki bin) Euro yargılama masraf ve giderleri ödemesine;

(b) Yukarıda belirtilen üç aylık sürenin sona erdiği tarihten ödemenin yapılmasına kadar geçen süre için, sözkonusu meblağlara, Avrupa Merkez Bankası'nın anılan dönem için geçerli olan marjinal kredi faiz oranına üç puanlık bir artış eklemek suretiyle belirlenecek basit faiz uygulanmasına;

4. Adil tatmine ilişkin diğer taleplerin reddine

KARAR VERMİŞTİR.

İşbu karar İngilizce olarak hazırlanmış ve AİHM İç Tüzüğü'nün 77. maddesinin 2. ve 3. paragrafları uyarınca 31 Mayıs 2011 tarihinde yazılı olarak tebliğ edilmiştir.